

Sygn. akt IV U 597/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Krzywonos
Protokolant:	st. sekr. sądowy Maria Misiuda

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 r.

sprawy B. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek odwołania B. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 31 marca 2017r

znak : (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 597/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 grudnia 2017 r.

Decyzją z dnia 31 marca 2017 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wskazując na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 887 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43) odmówił B. Ś. prawa do emerytury wskazując, że do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach a jedynie 14 lat 3 miesiące i 10 dni.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył B. Ś. wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący naprowadzał, iż jako uczeń szkoły praktycznej nauki zawodu a następnie mechanik samochodowy w okresie od 1 września 1972 r. do 12 września 1975 r. był zatrudniony w (...) Centrum (...). Zdaniem odwołującego praca ta podlega zaliczeniu do w/w 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Do tego okresu wnioskodawca zalicza również okres, w którym odbywał zasadniczą służbę wojskową tj. od 28.10.1975 r. do 5.11.1977 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie z przyczyn identycznych jak wskazane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Raz jeszcze organ rentowy podał, iż B. Ś. nie wykazał wymaganego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych nadto w okresie od 1 września 1972 r. do 12 września 1975 r. zatrudniony był jako pracownik młodociany (uczeń praktycznej nauki zawodu i mechanik napraw pojazdów samochodowych). W okresie tym wnioskodawca korzystał ze szczególnej ochrony jako pracownik młodociany – uczeń tj. zmniejszonego wymiaru czasu pracy, elementem zaś niezbędnym do uznania zatrudnienia za pracę w warunkach szczególnych jest jej wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. Ś. urodził się (...) W dniu 10 lutego 2017r. złożył wniosek o emeryturę. Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Posiada udowodniony staż ogólny w wysokości 26 lat 1 miesiąca i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wnioskodawca posiada również udowodniony staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący łącznie 14 lat 3 miesiące i 10 dni.

Dowód : dokumentacja w aktach organu rentowego

Kwestią sporną w sprawie było zatrudnienie wnioskodawcy w warunkach szczególnych w (...) Centrum (...) w okresie od 1 września 1972 r. do 12 września 1975 r. Wnioskodawca domaga się również uwzględnienia do 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach okresu, w którym odbywał zasadniczą służbę wojskową tj. od 28.10.1975 r. do 5.11.1977 r.

Po ukończeniu szkoły podstawowej wnioskodawca rozpoczął 3-letnią (...) Szkołę Zawodową (...) w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych, którą ukończył w 28 sierpnia 1975 r. Szkoła ta znajdowała się w R.. W okresie od 1 września 1972 r. do 28 sierpnia 1975 r. wnioskodawca odbywał w Przedsiębiorstwie (...) w R. (obecnie (...) Centrum (...)) praktyczną naukę w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych. W ramach nauki zawodu wnioskodawca naprawiał samochody ciężarowe w kanale remontowym. Wnioskodawca 3 dni w tygodniu pobierał naukę teoretyczną a przez kolejne 3 dni odbywał naukę w formie praktycznej nauki zawodu. W okresie wakacji wnioskodawca przebywał na ok miesięcznym urlopie.

Pismem z dnia 10 września 1975 r. powierzono wnioskodawcy od 1 września 1975 r. stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych. W dniu 12 września 1975 r. wnioskodawca samowolnie porzucił pracę, stąd też z tym samym dniem został zwolniony. Od 28 października 1975 r. do 5 listopada 1977 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową, a w okresie od 18 listopada 1977 r. do 28 lutego 1979 r. był zatrudniony w (...) Oddział I w R. na stanowisku pomoc kierowcy.

Dowód : dokumentacja w aktach organu rentowego, dokumentacja w aktach osobowych wnioskodawcy w tym świadectwo ukończenia nauki zawodu, umowa o praktyczną naukę zawodu, świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej, zeznania świadków E. O. i Z. F., zeznania wnioskodawcy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Sąd czyniąc ustalenia w sprawie, oparł się na zeznaniach świadków: E. O. i Z. F. posiadających wiedzę istotną w niniejszym postępowaniu odpowiednio z okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej oraz praktycznej nauki zawodu w Przedsiębiorstwie (...) w R.. Twierdzenia ich korelują z twierdzeniami wnioskodawcy i jako jasne, logiczne i rzeczowe nie budzą wątpliwości co do swej wiarygodności.

Sąd dał także wiarę zebranych w sprawie dokumentom zalegającym w aktach organu rentowego, których treść i forma nie budziły zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie uprawnień wnioskodawcy B. Ś. do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 184 w/w ustawy w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku określonego w art. 32 ustawy emerytalnej, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli oni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymagany według przepisów dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat (dla mężczyzn), mają 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego oraz nie przystąpili do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego i pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.Nr 8, poz. 43 ze zm.) , do którego odsyła art. 32 ustawy emerytalnej określają niższy wiek emerytalny, rodzaje prac i stanowisk oraz warunki na podstawie których przysługuje prawo do emerytury. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Te okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Warunkiem niezbędnym do uzyskania na podstawie przepisów powołanego rozporządzenia emerytury przez pracownika, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, jest spełnienie łącznie następujących przesłanek z § 3 i § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia, tj. dla mężczyzn osiągnięcie wieku 60 lat, posiadanie okresu zatrudnienia w wysokości 25 lat, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczonymi do okresów zatrudnienia oraz legitymuje się 15 – letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Należy przy tym zauważyć, że o tym czy praca był wykonywana w szczególnych warunkach decyduje nie stanowisko, lecz wykonywane czynności. Ustalenie zatem, jakie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek do przyznania dochodzonego świadczenia (z uzasadnienia wyroku SN z dnia 21.04.2004r., II UK 337/03).

Należy wskazać, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 9 kwietnia 2009 r. (sygn. I UK 316/08) w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Nie może zatem ulegać wątpliwości, że pracownik albo ubezpieczony ubiegający się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego może w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych wszelkimi dowodami wykazywać okoliczności, od których zależą jego uprawnienia z tytułu ubezpieczenia - także wówczas, gdy z dokumentu (np. zaświadczenia o zatrudnieniu) wynika co innego (art. 473 k.p.c.). Należy wprawdzie stwierdzić, że okres zatrudnienia w szczególnych warunkach organ rentowy stwierdza na podstawie wystawianych przez zakład pracy świadectw pracy, jednakże pracownik nie może ponosić ujemnych konsekwencji za niedokładności w określaniu stanowisk pracy przez pracodawcę, albo braku wystawienia stosownych zaświadczeń, jeżeli w sposób niebudzący wątpliwości wykaże wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd w toku postępowania zainicjowanego odwołaniem wnioskodawcy nie może zatem ograniczyć możliwości udowodnienia, że dana praca wykonywana była w szczególnych warunkach jedynie do świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych według ustalonego w przepisach wzorca, lecz powinien wszelkimi dostępnymi dowodami wskazanymi przez strony postępowania dokonać oceny czy praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w spornym okresie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmawia B. Ś. uznania za czas pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w R. (obecnie (...) Centrum (...)) od 1 września 1972 r. do 12 września 1975 r. na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu, mechanika napraw pojazdów samochodowych.

Nie ulega wątpliwości, jak słusznie podnosi ZUS, że okres praktycznej nauki zawodu od 1 września 1972 r. do 28 sierpnia 1975 r. nie może być uwzględniony do stażu pracy w szczególnych warunkach gdyż zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. powołanego wyżej, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia z dnia 25 kwietnia 2017 r. sygn. akt II UK 176/16 i przyjmuje za własne twierdzenie, że młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej w zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy miał status pracownika, również w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, lecz ta kwalifikacja nie jest wystarczająca do uznania okresu nauki za okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach wykonywanej ze względu na obniżony czas pracy pracowników młodocianych. Uczeń przyuczony do wykonywania prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, określonych w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, nie mógł ich wykonywać i faktycznie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia

Wnioskodawca zatem w tym okresie jako pracownik młodociany podlegał w myśl obowiązujących przepisów, szczególnej ochronie i wykonywał pracę w zmniejszonym wymiarze czasu pracy. Powyższe potwierdzają również zeznania świadka Z. F., który jednoznacznie wskazywał, że wnioskodawca 3 dni w tygodniu pobierał naukę teoretyczną a przez kolejne 3 dni odbywał naukę w formie praktycznej nauki zawodu. W okresie wakacji przebywał natomiast na ok miesięcznym urlopie.

Odnosząc się do kwestii odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 28 października 1975 r. do 5 listopada 1977 r. należy wskazać, że w spornym okresie obowiązywała ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr, 44 poz. 220) Zgodnie z art. 106 ust.1 tej ustawy Zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia. Niezachowanie tego terminu powoduje wygaśnięcie stosunku pracy, chyba że niezachowanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. Natomiast w myśl art. 108 ust.1 tej ustawy czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby- przy czym warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1. (ustęp 3).

Mając na uwadze powyższe należy zauważyć, iż z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że wnioskodawca od 1 września 1975 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) w R. na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych. Podkreślić jednak należy, iż nawet jeśli przyjąć, że praca ta miała charakter pracy w warunkach szczególnych to wykonywana była tylko do 12 września 1975 r. bowiem po tym dniu wnioskodawca samowolnie porzucił pracę. Zasadniczą służbę wojskowa rozpoczął natomiast 28 października 1975 r. a więc po rozwiązaniu stosunku pracy. Z art. 105 powyższej ustawy (w brzmieniu obowiązującym do 6 sierpnia 1979 r.) wynika natomiast, że w okresie między powołaniem pracownika do czynnej służby wojskowej a jej odbyciem stosunek pracy nie może być przez zakład pracy wypowiedziany ani rozwiązany. Z przepisów tych płynie wniosek, że - pod warunkiem w nich wskazanym - zachowana jest ciągłość pracy a okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby, poborowy zaś odbywający tę służbę uważany jest za pracownika. Innymi słowy, w zakresie zatrudnienia żołnierz czynnej służby wojskowej jest pracownikiem wykonującym pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jeśli wykonywał ją w taki

sam sposób (stale i w pełnym wymiarze czasu pracy) przed powołaniem do służby i do zatrudnienia tego powrócił po jej zakończeniu w przepisany terminie. Nie można bowiem inaczej zinterpretować sformułowania: "wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia (...) w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem (...) oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie"(por wyrok SN z dnia 24 maja 2012 r. sygn. akt II UK 265/11)

Wobec powyższego należy uznać, że okres odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej przypadający po okresie zatrudnienia na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych w Przedsiębiorstwie (...) w R. nie może być uwzględniony przy ustalaniu jego stażu pracy w szczególnych warunkach. Powyższe stanowisko determinuje również fakt, iż po zwolnieniu ze służby wojskowej w dniu 5 listopada 1977 r. wnioskodawca z dniem 18 listopada 1977 r. rozpoczął zatrudnienie w (...) Oddział I w R. świadcząc prace pomocnika kierowcy, której nie można kwalifikować jako pracy w warunkach szczególnych.

Tym samym wnioskodawca w dacie wejścia w życie ustawy emerytalnej a to 1 stycznia 1999 r. nie spełniał wymogu posiadania 15 letniego stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Skutkiem powyższego Sąd Okręgowy oddalił odwołanie stosownie do art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.